

Hartai László

Speciális újságírói feladatok (szinopszis készítése)

 NSZFI
NEMZETI SZAKKÉPZÉSI
ÉS FELNŐTTKÉPZÉSI INTÉZET

A követelménymodul megnevezése:

Az újságírói tevékenység ellátása az írott sajtó különféle orgánumaiban

A követelménymodul száma: 1556-06 A tartalomazonosító száma és célcsoportja: SzT-006-50

SPECIÁLIS ÚJSÁGÍRÓI FELADATOK, SZINOPSZIS KÉSZÍTÉSE

ESETFELVETÉS – MUNKAHELYZET

Tegyük fel, hogy Ön „szabadúszó” újságíró, elsősorban filmes tárgyú cikkeket ír. Az ELTE filmtudományi szakán diplomázott néhány éve, ismeri a területet, elsősorban a fiatalok munkáit. 2009 novemberében a Mozinet magazintól keresik. Egy rendezvényről kellene cikket írnia 3000 karakterben, a szükséges információkat a meghívóból tudja meg:

Rendhagyó osztálytalálkozót tartanak 2009. november 27. és 29. között a budapesti Kinó moziban. A Színház- és Filmművészeti Egyetem 2005-ben végzett, Grunwalsky Ferenc és Simó Sándor osztályfőnökök vezette filmrendező osztály mutatja be a filmjeit.

A filmvetítések mellett beszélgetések lesznek az osztály tagjaival, így például Faur Annával, Gigor Attilával, Kocsis Ágnessel és Mátyássy Áronnal. A beszélgetést Kepes András vezeti november 28-án, 19.30-as kezdéssel. Ugyanebben az időben november 29-én Grunwalsky Ferenc lesz a fiatal rendezők beszélgetőpartnere.

Egy képpel illusztrálhatja a cikket, egyéb megkötés vagy szerkesztőségi igény nincs, leadási határidő december 10.

Készítsen szinopszist a cikkhez!

MUNKAHÉLYZET

Tanulmányozza alaposan az eseményről a sajtóban ténylegesen megjelent két alábbi írást! Készítsen összehasonlító elemzést az anyagokról, majd a munka során szerzett információkra támaszkodva készítsen portré-interjút az eseményen részt vett filmrendezők közül valakivel! Írjon kérdéslistát a tervezett interjúhoz!

A Simó–Grunwalsky osztály találkozója

Az újabb hullám

1. ábra 2009. november 30. – Bernáth Szilárd¹

November 27. és 29. között zajlott le a Színház- és Filmművészeti Egyetem 2005-ben végzett, Grunwalsky Ferenc és Simó Sándor vezette filmrendező osztályának első hivatalos találkozója. A rövidfilmek vetítése után az eddig elkészült, bemutatkozó nagyjátékfilmekre is sort került. Faur Anna Lányok, Mátyássy Áron Utolsó idők, Kocsis Ágnes Friss Levegő és Gigor Attila A nyomozó című filmjét nézhette végig újra a szerény számban megjelent közönség.

¹ Forrás: <http://magyar.film.hu/filmhu/magazin/a-simo-grunwalsky-osztaly-talalkozoja-grunwalsky-ferenc-osztalytalalkozo-kino.html> (2010. 10. 27.)

A filmvetítések között szombaton Kepes András beszélgetett az osztály tagjaival, Almási Rékával, Faur Annával, Gigor Attilával, Jánossy Natáliával, Krasznahorkai Balázssal és Mátyássy Áronnal, másnap az osztályfőnök, Grunwalsky Ferenc is csatlakozott. (Az osztály hetedik tagja, Kocsis Ágnes külföldi elfoglaltsága miatt nem lehetett jelen.)

2. ábra. Krasznahorkai Balázs: Egykéthá című készülő játékfilmjéből

A magyar film újjászületése Simó Sándor nevéhez köthető, ő volt a mára legendássá vált osztály vezetője, ahonnan Erdélyi Dániel, Török Ferenc, Pálfi György, Groó Diana, Fischer Gábor, Fazekas Csaba és Hajdu Szabolcs kikerült. Simó kiharcolta, hogy diákjai nagyjátékfilmmel diplomázhassanak, így mindenki lehetőséget kapott a főiskola utáni, azonnali bemutatkozásra. Simó közben egy új csapatot is felvételiztetett, akiket végül – Simó Sándor tragikusan bekövetkező halála után – Grunwalsky Ferenc vezetett végig a főiskolán.

A mostani beszélgetések alkalmával többször felmerült a kérdés az osztály felé: hogy sikerült túltenniük magukat a halálhíren, és milyen változásokat hozott az osztály életében Grunwalsky Ferenc személye? Faur Anna szerint az osztályfőnök mindig nagyon erősen meghatározza az osztályt: Grunwalsky közvetlenebb, de autoriterebb oktató. A pedagógiai módszerek mellett látásmódban is különbözött Simótól: Simó inkább az „így jöttem” típusú emberi történeteket helyezte előtérbe, míg Grunwalsky a vizualitásból indult ki.

3. ábra. Kocsis Ágnes: Pál Adrienn c. második játékfilmje készülőben

Grunwalsky Ferenc elmondta, hogy ő inkább tartja magát edzőnek, mintsem tanárnak. Az osztály esetében gyakorlatias módszereket alkalmazott, amely elsősorban az egyéni munkavállaláson múlt. Véleménye szerint a filmrendezés 90 százalékban problémamegoldásról szól, így a feladatok elvégzése közben ismerszik meg igazán egy leendő rendező. A diákok egyénre szabott munkákat kaptak az egyetemi évek alatt, de a saját stílust és formanyelvet mindenki maga alakította ki. Grunwalsky ismerte tanulóinak erősebb és gyengébb képességeit is, így tudott „egyéni edzésterveket” kreálni. „Sokfélék vagyunk, talán ettől jó az osztály” – hangzott el többször is a rendezőktől.

Kepes András arra volt kíváncsi, mi az a generációs élmény, ami a vetített filmeket áthatja. Krasznahorkai Balázs szerint ők az átmenet generációja: „Még mindnyájan voltunk kisdobosok, a kezdet kezdetén nem erre készültünk, aztán fura dolgokba ütköztünk.” Az osztály filmjeiben általánosak a kallódó, beilleszkedni képtelen, olykor a társadalom peremére szorult hősök. Mátyássy Áron szerint az univerzális magány jelenti az élményt, mely áthatja az elsőfilmesek alkotásait. Sok esetben az egyébként szeretetre méltó emberek képtelenek megtalálni helyüket a világban. Mátyássy hozzátette: szeparált, széteső világban élünk, a közösség hiánya az igazi generációs probléma. Az Utolsó időknek is ez az egyik alapélménye. Nem felemelőek ezek a filmek, „ilyen minimális szépségeket látunk a világban”.

4. ábra. Jánosy Natália, Faur Anna, Almási Réka, Krasznahorkai Balázs és Gigor Attila

Faur Anna szerint az ő feladatuk nem elsősorban a szórakoztatás. A mozi a kultúráé fog maradni, az emberek azért mennek be a sötét terembe, hogy szembesüljenek valamivel. Az osztály bemutatott és készülőben lévő filmjeinek többsége – mint pl. Almási Réka a következő filmszemlén bemutatkozó *Team Building* c. alkotása – jelenidejű történeteket mesél el. Az előbbi generációk esetében ennek hiánya volt az elsődleges kritika. A tárgyalt filmek képesek arra, hogy lenyomatot adjanak a máról. Nem is realizmusukkal, hanem egyéni látásmódjukkal teszik ezt, nem tesznek kísérletet kisrealista ábrázolásra, hanem értelmezni próbálnak.

„A valósággal egy dolgot nem lehet: hivatkozni rá” – mondta el Grunwalsky Gigor Attila *A nyomozó*-ja kapcsán. Véleménye szerint a film egyik nagy erénye, hogy képes volt egy krimi történetet hitelesen ábrázolni jelenünk Budapestjében. Innentől kezdve nem lehet kérdés a sztori valószínűsége. Ha egy adott történet jól érzi magát környezetében, ha Hasfelmetsző Jack budapesti változata befogadható, akkor annak a rendezőnek igaza van, aki ezt kitalálta-tette hozzá.

5. ábra. Almási Réka: *Team Building* c. játékfilmje utómunka-stádiumban

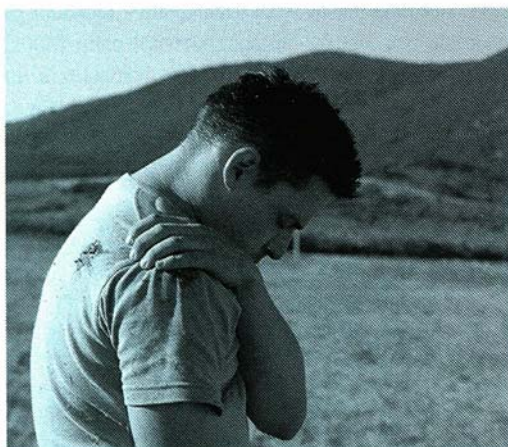
A Simó–Grunwalsky osztály filmjeik alapján egységesebbnek tűnnek, mint az őket megelőző generációk. Kepes András arra is kíváncsi volt, látnak-e az osztály tagjai esélyt arra, hogy ez a csoport megteremtsen egy, a dán, vagy ír iskolához hasonló mozgalmat. Krasznahorkaiék szerint nekik elsősorban az a dolguk, hogy kommunikáljanak a nézőkkel. Így, a Balkántól északra, a nyugattól keletre elsősorban nem az egység megteremtése a cél, hanem, hogy hűek tudjanak maradni önmagukhoz.

Faur Anna Lányok, Mátyássy Áron Utolsó idők, Kocsis Ágnes Friss Levegő és Gigor Attila *A nyomozó* című filmjét vetítették a két napban: ők azok a szerencsések, akik már túl vannak bemutatkozó nagyjátékfilmjükön. Krasznahorkai Balázs Egykéthá című filmje előkészítés alatt van a KMH Filmben, a szintén Pusztai Ferenc keze alatt készülő *Team building*, Almási Réka debütálása pedig valószínűleg a Filmszemlére érkezik majd, Kocsis Ágnes második filmje, a Pál Adrienn pedig utómunka alatt áll.

Grunwalsky-osztálytalálkozó

Kino, 2009. november 27-29.

A Kinóban „osztálytalálkozót” tartott a Színművészeti Egyetemen 2005-ben végzett Grunwalsky-osztály. A nézők három estén át láthatták a debütálók zsengéit, első filmjeit: a Friss levegőt, Kocsis Ágnes sajátos vizuális világot teremtő kamaradrámáját, Mátyássy Áron tavalyi szemlenagydíjas Utolsó idők című filmjét, de bemutatkozott Faur Anna is a taxisgyilkosságot feldolgozó Lányokkal, illetve Gigor Attila A nyomozóval. A rendezvényen két beszélgetésre is sor került.

Utolsó idők

A társaságot Simó Sándor felvételiztette, majd halála után Grunwalsky Ferenc vette át, akivel közvetlen viszony alakult ki. A mester, ahogy egykori tanítványai nevezik, magára nem mint pedagógusra, hanem mint edzőre tekint, aki személyre szabott gyakorlatokon keresztül segítette diákjai fejlődését. A történetről a filmképre irányította a rendezőjelöltek figyelmét, akiket – a főiskolai hagyományaival némiképpen ellenkezve – nem önmegvalósításra, hanem konkrét szakmai feladatok megoldására készítette fel.

Kepes András, aki az első beszélgetést vezette, arra törekedett, hogy kiderüljön, miben közös a legújabb rendező-generáció, ám ez vakvágánynak bizonyult. Az osztály tagjai inkább az eltéréseket, mint az együttthatókat érzékelik. A magyar filmről szóló beszédben a hagyományos generációs kategorizáció („nagy öregek”, középgeneráció, elveszett generáció, fiatalok) az újonnan érkezettek már érvénytelen. A „fiatalok”, Pálfi, Mundruczó, Fliegauf, Hajdu, Török,

vagyis a Madzag-generáció után nincs jól körülírható csoportosulás, és ez már húsz év óta kevésbé életkori vagy szocializációs kérdés. Inkább jelenti a filmről, a film szerepéről, lehetőségeiről való felfogást, másfelől a pozíciófoglalást, a megszólalás esélyének problémáját.

Grunwalsky Ferenc bő évtizede korszerűnek számított azzal a szemlélettel, hogy a film a korról, a történelmünkről, az itt és most élményéről meséljen valamit.

De mi is lenne a pályakezdők története? A rendszerváltás alapélményét nem sikerült még senkinek adekvát módon elmesélnie. Ez egy lassú és nem látványos folyamat – egyelőre mintha keményen ellenállna a filmrevitelnek, hiszen dramaturgiailag nehezen megragadható.

Ma jobbra apolitikus filmek készülnek, az emberi drámákat kamaraszerűen, dekontextualizálva kezelik, izolálják a társadalmi összefüggésektől. A magyar film hagyományába kapcsolódva fordulnak a szerzői filmes kihívás, a forma felé, kézjegyet, felismerhető stílust próbálnak teremteni. Noha a közönség megszólítása időszerűbb, mint valaha, a műfaji filmkészítésnek nálunk régóta nincs élő hagyománya, forrása.

Ugyanakkor elkerülhetetlenné válik a szembesülés azzal, hogy mi történik a filmmel a digitális kultúra korában, a mozik megszűnése után hol találja meg helyét, közönségét. Újra kell gondolni mindazt, amit a filmről, a filmképről eddig tudtunk.

A fiatal filmeseknek a többi filmkészítővel összefogva nem kevesebb a feladatuk, mint helyet teremteni maguknak egy még nem létező és egyelőre minta nélküli filmes világban. Együtt, és nem generációnként. ■

Hilbert Anette

6. ábra. A MOZINET cikke a lap 2010. januári számában

Összehasonlító elemzés

MUNKANYAG

A szinopszis maga is altípusokba sorolható az összefoglalt szöveg jellege szerint: egy elbeszélő mű szinopszisa a főszereplők viszonyait tükröző eseményeket foglalja össze, egy tudományos érvelő szöveg szinopszisa absztrakt fogalmak logikai összefüggéseit emeli ki, míg egy újságcikk szinopszisa a cikk műfajától (pl. tényfeltáró riport) függően a tervezett anyag alapállítását, az attól remélhető információtöbbletet, a szöveg struktúráját, az írást megelőző anyaggyűjtés módszerét mutatja be.

Gyakorlati szempontból nézve a szinopszis fél-egy oldalas (ötlet)terv, amely tartalmazza a leendő produktum rövid leírását, a legfontosabb tevékenységeket, amelyek révén a produktum megvalósul valamint az alapvető feltételeket, melyek szükségesek az adott projekt megvalósításához (idő, pénz, eszközök, személyek).

A szinopszist rendszerint rövid, tényszerű, jelen idejű mondatokban fogalmazzák meg.

2. A kulturális újságírás

Az újságírók régóta szakosodnak különféle irányokra, hiszen számos olyan lap van, amely elsősorban valamely jók körülírható érdeklődésű célközönséget szólít meg. Sok népszerű-tudományos, gyerek, autós, turisztikai, divat, sport, hifi, katonai, gasztronómiai, egészségügyi, informatikai vagy életmódra szakosodott újság van, az ott dolgozó újságíróknak pedig naprakész tudással kell rendelkezniük az adott területről. Vannak ugyanakkor olyan nagyobb, az emberek többségét érintő-foglalkoztató témák – például a politika, a gazdaság, a bűnügyek, a sport vagy éppen a kultúra –, amelyek a napilapokban és számos hetilapban is állandó rovatot kapnak. Ezek a területek azonban olyan átfogóak, hogy további szakosodásra volt szükség, például a sportújságíráson belül a népszerű sportágaknak külön tudósítói vannak.

7. ábra. Az újságírók rendszerint területekre szakosodnak

A kulturális újságírás a napi-és hetilapok gyakorlatában a kulturális rovatoknál folyó tevékenységet jelöli, az elektronikus sajtóban a kulturális (művelődési) szerkesztőségekben készülő műsorokat. A cél általában véve a nagyközönség kulturális tájékoztatása – a kulturális eseményekről, azok háttéréről, a bemutatókról, előadásokról, művekről, a szerzőkről, szereplőkről szóló informálás és bírálat –, vagyis a sokszínű kulturális élet bemutatása. A kulturális rovatoknál dolgozó – rendszerint egy-egy művészeti ág területén jártas – kulturális újságíró eligazítást, viszonyítási alapot jelenthet az őt olvasóknak. A 20. század elején Bródy Sándor majd Kosztolányi színkritikái a Pesti Hírlapnál és a Pesti Naplóban, Osváth Ernő irodalomkritikái a Budapesti Hírlapnál vagy Csáth Géza zenekritikái, Lyka Károly művészeti írásai a Magyar Nemzetnél megteremtették a minőségi műkritikát, erős referenciát jelentettek a kor olvasóinak. Az Élet és Irodalom (ÉI) 32 éven át közölte Kroó György zenekritikáit, de Koltai Tamás színház, Báron György film, Fuchs Livia tánc vagy György Péter múzeumkritikái ma is sokat jelentenek a művelt olvasó és a szakma számára.

8. ábra. Bródy Sándor, Csáth Géza, Osváth Ernő, Kosztolányi Dezső

A piaci feltételek között működő minőségi sajtót egyre kevésbé tartja fenn a hirdetési bevétel és az olvasó. A lapok – hogy életben maradjanak – a bulvártémák, a bulváros fogalmazásmód felé fordulnak. A kulturális hagyomány megőrzésében és megújításában a napi-és hetilapok szerepe a nyolcvanas évek, de különösen a rendszerváltás óta egyértelműen csökkent.

9. ábra. A kulturális újságírás fő színtere már régóta a televízió és a rádió

A nagyközönség kulturális eseményekről szóló informálásának feladatát jórészt a televízió és a rádió kulturális műsorai (pl. a nyolcvanas években a Stúdió'80 vagy az utóbbi időkben a Kultúrház, Záróra, Kikötő, Dobszerda stb.) illetve az ingyenes programmagazinok (pl. az Est-kiadványok) vették át, a napilapok inkább a hétvégi mellékletekben biztosítanak helyet a kultúrával foglalkozó anyagoknak.

A kritikai műfajokban születő alaposabb írások ma már többnyire csak az egyes művészeti területek havi vagy ritkább rendszerességgel megjelenő – pályázati pénzekből úgy-ahogy megélő, de anyagilag meglehetősen kiszolgáltatott – folyóirataiban olvashatóak, melyek olvasóközönsége azonban a szaklapok speciális fogyasztója, kevéssé a kultúraszerető, kiművelt polgár. A kritika igazi fórumát évtizedek óta az irodalmi (színházi, filmes, zenei, művészeti) lapok adják, nem csupán a napi műkritika, de az egyes művészeti irányzatok, trendek elemzésével, sőt a kritikaírás problémáival foglalkozó írások terén is (Színház; Filmvilág; 2000, Balkon, Fotóművészet, Holmi, Jelenkor, Kapu, Kortárs, Muzsika, Octogon, Új Művészet stb.)

10. ábra. A kulturális szakfolyóiratok a széles olvasóközönséghez nem jutnak el

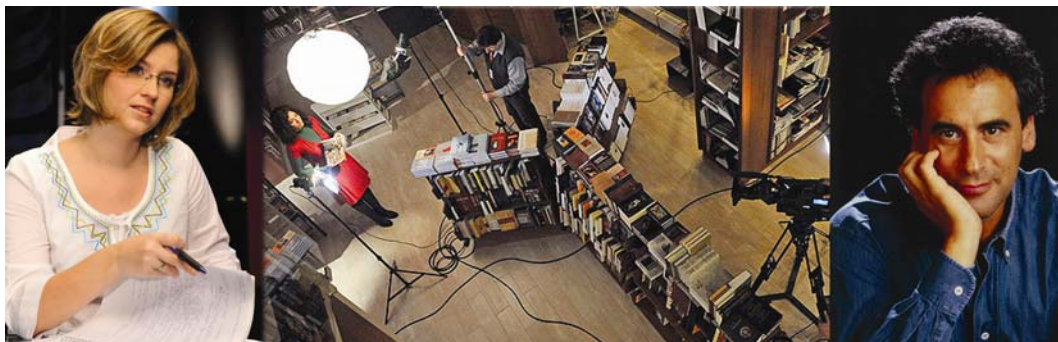
Művelői gyakran kiváló esztéták, kutatók (pl. Almási Miklós filozófus–esztéta, P. Szűcs Julianna művészettörténész) akik számos helyen publikálnak, illetve a lapoknál dolgozó szakújságírók (például Schubert Gusztáv a Filmvilágnál, Bojár Iván András az Octogonnál, Csengery Kristóf a Muzsikánál) –, esetleg olyan nagy tekintélyű alkotók, professzorok, akik egyszersmind egy-egy folyóirat szerkesztőbizottságának is a tagjai – mint Szilágyi Ákos a 2000–nél és Radnóti Sándor a Holminál.

Az írott sajtóban a hagyományos értelemben vett (minőségi) kulturális újságírás jórészt átadja a helyét a szaktudományos publikációnak, a kritikai műfaj pedig egyre inkább kikerül a nagyközönség látóteréből. A publikum ezekben a diskurzusokban kevésbé vesz részt, jobbra csak akkor, amikor egy-egy művészi alkotás a botránysajtó számára válik érdekessé – mint Andres Serrano fotóművész retrospektívje vagy – mint Kertész Imre esetében –, amikor valaki nagy figyelmet kap, mert valamely elismerés (Nobel-díj, Oscar díj, cannesi díjazás stb.) kapcsán dicsőséget hoz az országnak.

3. A kritika, a kulturális újságírás „zászlóshajója”

A kritika kifejezés a görög *krino* (ítél) kifejezésből származik, itt megítélést jelent. A **kritika** (*műbíráló*) *olyan sajtó útján közétett szöveg, amely valamely műalkotás, művészeti jelenség vagy folyamat értékelő (bíró) elemzését adja* – vagyis a fogalom sajátos publicisztikai (véleménynyilvánító) sajtóműfajt jelöl. A kritika lehet recenzió, széljegyzet, cikk, esszé vagy akár tanulmány is. A recenzió rövid, ismertető jellegű kritikai szöveg, a széljegyzet olyan kritika, amely egyetlen, meghatározónak vélt szempontot emel ki és annak a mentén közelít a műhöz vagy jelenséghez, a cikk, az esszé vagy a tanulmány mélyebb, kifejtő elemzést nyújt tárgyról. A színi- és filmkritika a bemutató után ismerteti és értékeli a műveket, míg a képző- és fotóművészeti kritika főként a kiállításokat, tárlatokat elemzi.

A sajtókritika esetében alapvető annak végiggondolása, hogy kinek is ír az újságíró. Kritikája ugyanis megszólíthatja az alkotót, szólhat az utókornak (amennyiben írása szükségképpen része lesz a ma ízlését, értékrendjét későbbi korok számára hordozó, majdan történeti értékű forrásanyag), de mindenképp az olvasónak szól. Információt ad, de egyben befolyásolni is akar – rábeszél vagy éppen lebeszél a bírált mű fogyasztására(ról). A kritikus – miközben az olvasónak „beszél” – gyakran mégis inkább a szakmának címzi mondandóját, mivel szakmai elismertsége erősen függ a többi kritikus véleményétől. Attól, hogy bírálatának konklúziója találkozik-e a szakmabeliek többségével, vagy rendre eltér azokétól.

11. ábra. Fernando Botero kiállítása a Szépművészeti Múzeumban. A művészetkritika a sajtóban rendszerint nem egyes művekről, hanem kiállításokról tájékoztat, a műveket egymás kontextusában értékeli

A kritika szubjektív műfaj, éppen ezért alapvető a kritikus tisztessége, vagyis az, hogy kizárólag a mű minőségére, a tárgyalt kulturális–művészeti jelenség elfogulatlan elemzésére alapozza megállapításait, véleményét. Az újságíró hitelteleníti, amikor vélt vagy valós előny, másoknak való megfelelés netán politikai szimpátia vagy ellenszenv alapján ítéli meg az adott előadást, filmet vagy kiállítást.

A kritikaírás a mű bemutatását, a vélemény megfogalmazását és annak indoklását igényli. Fontos, hogy nyelvezete és érveléstechnikája érthető legyen. Csak a művészeti szaklapokban elfogadható, ha szakessztétikai felkészültség vagy az adott művészeti szakma viszonyainak, alapos ismerete szükséges az írás megértéséhez. Ugyanakkor a napi- vagy hetilapokban, internetes portálokon megjelenő kritika – korlátozott terjedelme ellenére – sem lehet felületes, nem építkezhet elköptatott szövegpanelekből és nem lehet terepe a kritikus stílárís „önmegvalósításának”. A kritika tárgya nem az alkotói személyiség, hanem a mű. Az azonnali hatásra játszó online kritikák sarkos fogalmazása kétségkívül alkalmas arra, hogy megszólítsa az olvasót, ám ha a durván szókimondó attitűd felszínességgel és agresszivitással párosul, az elfogadhatatlan. Az ilyen „kritikus” elutasítja az elemzést, holott munkája lényeg éppen az volna, hogy olyasmit is meglásson a műben, amit a néző vagy olvasó nehezebben vesz észre, s amit mond azt meg is indokolja. A Filmvilág főszerkesztője, Schubert Gusztáv szerint „ezek a roppant magabiztos, de felszínes „megmondóemberek” kizárólag az egyes és az ötös osztályzatokat ismerik, s az egyes nem csak a filmnek szól: nem ritka a személyeskedő, konkrét alkotókra utazó hangnem sem”.

A kritikaírás gyakran igényel az adott mű (pl. valamely színelőadás, film, regény) zárt világánál tágabb tájékozottságot, akár a szerző eddigi munkássága, akár a mű létrejöttének körülményei, nehézségei vagy egyéb, az olvasót érdeklő információk miatt. Noha ma már mindenki az internetért „nyúl” először, jó tudni, hogy a világhálón a valóban hasznos információk töredéke érhető csak el. A keresőprogramok alig „látnak bele” az olyan értékes szakmai adatbázisokba, mint a Színházi vagy a Filmintézet archívuma.

4. Sajtóműfajok a kulturális újságírásban

A kritika (recenzió, széljegyzet, esszé) mellett a kulturális rovatoknál dolgozó újságíró gyakran a hagyományos sajtóműfajok keretében fogalmazza meg mondandóját. Tudósítást vagy riportot (olykor tényfeltáró riportot) készít, interjúra építi anyagát, jegyzetet, tárcát, publicisztikát, esetenként glosszát vagy pamfletet ír. Nem is annyira egyszerű olykor megállapítani, hogy az adott cikk milyen műfajhoz sorolható. Gyakran a szerző keveri a műfaji eszközöket (különösen a riport-műfaj esetében).

Bodor Pál így határozza meg a **jegyzet** műfaj: „olyan rövid, maximum egy, másfél gépelt oldalnyi, általában egyetlen hírre, eseményre, gondolatra kihegyezett, stilisztikailag és hangulatilag markánsan megfogalmazott, meditatív, magyarázó, megkérdőjelező, csattanós írást, amely mindig érzelmi töltésű. Lehet ironikus, lírai, megrendült, elérzékenyült, ingerült”. A jegyzetnél a kiindulópontként szolgáló esemény csak apropó, amelyben a szerző valamely folyamat vagy jelenség jellemző tünetét véli felfedezni. A jegyzetnél a közönség kevésbé a tényekre, mint inkább a gondolatokra és az érzelmekre kíváncsi. A jegyzetíró gyakran él a fikció, a novellisztikus elemek, akár a groteszk fordulatok használatával.

A **publicisztika** rövid, de a jegyzetnél valamivel hosszabb, valamely – nem feltétlenül magas hírértékű, de mégis a közösség számára fontos – eseményhez vagy folyamathoz kapcsolódóan a hátteret, az összefüggéseket tája fel. A publicisztika tényyszerű műfaj. Szerzője járatos a témával kapcsolatos szaktudományban, ugyanakkor közérthetően és konkrétan fogalmazza meg közlendőjét.

12. ábra. Neves publicisták– Elek István, Váncsa István, Lőcsi Gabriella, Varsányi Gyula –, előbbiek a közélet, a politika, utóbbiak a kultúra területén publikálnak elsősorban

A **riport** Faragó Vilmos szerint: „érdekes esemény vagy állapot felfedező bemutatása az eleven leírás és társadalmi oknyomozás módszereivel.” Átmeneti műfaj a tény- és a véleményközlő sajtóműfajok között, mivel szerzője nem közli személyes véleményét, mégis sejteti azt olvasóival. A riportra a novellisztikus közlésmód formai jegyei jellemzőek (az esemény hangulatának megragadása, feszültségteremtés, párbeszéd, a fordulat, olykor a késleltetés), ugyanakkor – a novellával ellentétben – valós információkra kell épülnie.

5. Az interjú

A sajtóműfajok elmélete számos interjútípust különböztet meg. A kulturális újságírásban ezek közül különösen a **magazin-típusú** (valamilyen ügghöz kötődő, konfliktusra, ellenvéleményre, szembesítésre épülő) interjú, a **tematikus nagyinterjú** (a témával kapcsolatban mindenre kiterjedő beszélgetés) és egy személyiség karaktere, története köré szerveződő **portré-interjú** fontos. Mivel az újságíró a riportkészítés során is megkérdezi embereket, lényeges annak a tisztázása is, hogy *az interjú a gondolatról, a véleményről a személyiségről igyekszik képet adni*, míg a riportban az interjúelemek az információgyűjtés eszközei, vagyis a középpontban a történet megkonstruálása áll.

Az *interjúalany helyzete szerint* tehát megkülönböztetjük a **tematikus interjút** (itt az interjúalany illetékesként vagy érintettként valamely eseménnyel kapcsolatos fontos információ birtokában van amelyet vagy nyilvánosságra szeretne hozni, vagy nem) és a **portréinterjút** (ahol maga a személyiség illetve a személyiség helyzete lehet izgalmas a publikum számára).

A kulturális újságírásban is sajátos interjúhelyzet a többszemélyes interjú – így a **kerekasztal-beszélgetés** (ahol szerencsés esetben a résztvevők egymással vitáznak, nem a moderátorral), a **körinterjú** (ahol ugyanarra a kérdésre válaszolnak az interjúalanyok) valamint a **sajótájékoztató**.

A sikeres interjúkészítés módszereiről temérdek írásmű jelent már meg, de működőképes recept senkinek nincs (és nem is lehet) a birtokában. Azért sem, mert az interjú során az első és legfontosabb szempont, hogy a kérdező figyeljen arra, akit kérdez, és válaszait, testbeszéddel közölt jelzéseit figyelembe véve alakítsa a beszélgetés menetét. Az természetesen minden kulturális újságírótól elvárható, hogy legyen felkészült, tájékozódjon interjúalanyával kapcsolatban (művek, díjak, bukások és sikerek), az interjúkészítés során ne bonyolódjon hosszú fejtegetésekbe, ne tegyen fel egyszerre sok vagy eldöntendő kérdést, de mindig legyen valós kérdése és – legfőképpen – merjen elszakadni előzetesen megfogalmazott kérdéseitől.

13. ábra. Riport készül Esterházy Péterrel, Jancsó Miklóssal és Zoránnal. A dialógus dramaturgiája, felépítése a kérdező felelőssége

Földes Anna idézi Vinkó József újságíró, dramaturg, műfordító néhány kérdését²: „Arrabaltól például, aki egy sakkparti keretében (és szigorúan annak időtartamába szorítva) vállalta, hogy nyilatkozik, Vinkó azt kérdezte: miért olyan fontos a sakk, és kik a legjobban sakkozó drámaírók? Belmondónak nekiszegezte: sokan árulónak tartják, mert kommerszfilmek hőseként elárulta az újhullámot. Vajon nem fél, hogy ennyi tömegeknek szánt film után az ő színészi tehetsége is fogyasztási cikké válik? Brassaitól először azt kérdezte: lefényképezheti-e? Azután felvetette: ha olyan sokra tartja, miért akar folyamatosan megszabadulni a fotográfiától? A világszerte olvasott francia írónőt, Marguerite Duras-t azzal ejtette zavarba, hogy megkérdezte: miért olyan fontos számára a szerelem? Lehet, hogy csak a test öregszik, a vágy nem?

14. ábra. Vinkó József újságíró.

Vinkó, minden képernyős kedvessége ellenére sem lehetett igazán „kellemes” riporter, hiszen Juliette Grecót az interjú során szembesítette a róla és Sartre-ról keringő pletykákkal, Dürrenmatt-tól megkérdezte, szokott-e néha Dürrenmattot olvasni, Hundertwassertől pedig, hogy művész létére vajon miért vállalkozott arra, hogy Hundertwasser stílusban átépíti és kifesti a Spittelau-i szemétegetőt?”

2 Földes Anna: Kérdezéstechnika, avagy a kérdészés művészete
<http://www.valtozovilag.hu/t365/tux0908.htm> (2010 10.30.)

7. A filmújságírás (lapok, szaklapok, szakmai alapismeretek)

Ahhoz, hogy a kulturális újságíráson belül valaki a filmes területre szakosodjon, komoly tájékozottságra van szüksége. (Más kérdés, hogy a színes filmtárgyú bulvármagazinok, ellenőrizetlenül megjelenő internetes filmoldalak „szerzői” között akad, akinek az elemi ismeretanyaga is hiányos, tudását jó esetben is az online kik-kicsoda kiadványokra alapozza csupán.)

A filmes újságíró egyrészt alapos filmtörténeti és formanyelvi ismeretekkel rendelkezik, tisztában van az egyes stílusirányzatok és műfajok jellegzetességeivel, rengeteg filmet látott és néz folyamatosan, miközben azok szakmai-kritikai fogadtatásával (tudományos kifejezéssel szólva: recepciójával) is tisztában van. (Mosolyogtató, amikor valaki azzal akar feltűnést kelteni, hogy internetes szavazólistákra hivatkozva hangoztatja, miszerint Orson Welles Aranypolgár c. filmje túlértékelt tucatfilm.) Fontosnak tartja, és tesz is érte, hogy a közönség kellő érvet, „muníciót” kapjon a filmekről szóló igényes – akár társadalmi léptékű-vitákhoz, segíti az ilyesfajta igény kialakítását.

A filmes újságíró tájékozott a magyar filmszakma helyzetével kapcsolatban, tisztában van a filmkészítés és a filmmarketing valós költségeivel, a nézőszám reálisan elvárható mértékével is. (Magyarországon egy film többszázazres nézőszám alatt még a gyártási költségeit sem hozhatja vissza, ennyi nézője pedig ma már csak alig néhány látványos kiállítású ún. blockbuster filmnek vagy családi filmnek van. 2005 óta csak az Avatar, a Harry Potter, a Mamma Mia, a Shrek 3, a Star Wars 3 és a Jégkorszak 3 került a bűvös 650 ezres nézőszám fölé.)

A komolynak tekinthető filmes újságíró nem tekinti „kidobott pénznek” a magyar filmre fordított közpénzt és nem számolja ki, hány házat lehetett volna egy film árából építeni az árvízkárosultaknak, mert tisztában van azzal, hogy ezek nem összemérhető dolgok. Tájékozott a filmtörvény által szabályozott gyártási-és forgalmazási támogatásokat odaítélő szervezet (a Magyar Mozgóképek Közalapítvány) működésével kapcsolatban, figyelemmel kíséri az adókedvezmények igénybevitelére építő komoly filmstúdió-kapacitás kihasználását.

Ismeri a professzionális szakemberképzés alapintézményét (a Színház és Filmművészeti Egyetemet) és tisztában van a művészpályára kerülés nehézségeivel. Odafigyel az új nemzedékekre (a Madzag-csoport tagjaira, Pálfira, Törökre, Hajdúra a kívülről érkezettek, Fliegaufra, Szőkére, az animáció megújítóira, M. Tóthra, Gauderre, a magyar film nemzetközi sikereire, Tarra, Mundruczóra de a még alkotó nagy öregekre, Jancsóra, Makkra, Szabóra is).

15. ábra. M. Tóth Géza, Mundruczó Kornél, Tarr Béla, Fliegauf Benedek, Pálfi György – a kortárs magyar film meghatározó alakjai

Az újságos standokon kapható színes mozimagazinok egykor gazdag választéka az internet térhódításával mára igencsak lecsökkent, jószerivel már csak a *VOX* sorolható ebbe a kategóriába, míg a netes ajánlók, mozis oldalak száma egyre nő (pld. CineStar, Moziplussz). Van olyan filmes lap, amelyik „középre” pozicionálja magát, vagyis egyszerre nyújt a filmszerető közönség számára tájékoztatást a mozi-és DVD kínálatról, de a lapfelület egy része a filmes oktatást, az érdeklődő közönség önképzését is szolgálja, mint a könnyen olvasható, de szakmailag érvényes *Mozinet magazin*. A *Filmvilág* c. lap a filmszakma, a filmesek számára jelent elsősorban referenciát. A rendezők, a producerek a kritikai siker vagy bukás legfontosabb mércéjét máig a *Filmvilág* kritikáiban látják, amely filmtörténeti cikkeivel, szerzői életművek bemutatásával vagy a film-és a társművészetek határterületein zajló izgalmas jelenségek bemutatásával, de a „láttuk még”- rovat rövid kritikáival széles spektrumban foglalkozik a filmipar és a filmművészet eseményeivel. A nagy múlttal rendelkező *Filmkultúra* az interneten érhető el, ahogy az elmúlt években megkerülhetetlenné váló *magyar.film.hu* portál is, amely a filmszakmai eseményekkel, a bemutatókkal, de linkelhető oldalain komoly háttéranyagokkal egyaránt a film iránt érdeklődők széles közönségének kínál naprakész eligazodást a magyar filmmel kapcsolatban. Végül a „kemény” elméleti szaklapok, a *Metropolis*, az *Apertura* vagy a *Prizma* a filmmel szakmaszerűen, magasabb szinten foglalkozók számára nyújt nélkülözhetetlen ismereteket.

A hetilapok közül elsősorban az *Élet és irodalom* illetve a *Magyar Narancs* közöl filmekkel, a filmvilág eseményeivel kapcsolatos írásokat, kritikákat. Az online világban a kiegyensúlyozottabb *Origo Filmklub* rovata és a gyakran előítéletes, szinte mindig provokatív Index portál *Cinematrix* rovata foglalkozik szélesebb spektrumban a filmkultúrával.

TANULÁSIRÁNYÍTÓ

Ahhoz, hogy az eseteírásban megjelölt feladatot elvégezze a tanuló, a következő lépésekre van szükség.

1. Értelmezze a feladatot!

2. Gyűjtsön Információkat, tájékozódjon!

3. A megszerzett információk alapján szervezze meg az interjút, készítsen kérdéslistát!

A feladatsor értelmezése

Az eseteírásban megadott feladatok összefüggenek egymással. A szinopszis ebben az esetben utólagosan elkészített kivonata, sűrítőménye lesz a cikknek, hiszen az már megjelent a Mozinet c. lapban. A szinopszisnak tartalmaznia kell a cikk alapállítását – például, hogy azért sincsenek a legújabb filmrendező-generáció munkáinak felismerhető, közös jegyei, mert közös alapélményüknek, a rendszerváltásnak sincs markáns narratívája, továbbá az új, digitális korszakban a filmkészítés és a forgalmazás, sőt a filmkép is némileg módosul. A szinopsziszból ki kell derülnön, hogy a cikk szerkezete a konkrétól (adott egy pályakezdő osztály néhány filmmel a háta mögött egy önmagát trénerként meghatározó mestertől tanultakkal felvértezve az első sikerek és csalódások után), a kerekasztal-beszélgetésen elhangzottakra éppen csak utalva, a szerző helyzetértelmezésére fut ki.

A megadott két írás összehasonlító elemzése során részben a cikkek műfajbeli rokonságaira és eltéréseire (jegyzet, publicisztika, riport) célszerű kitérni, részben a nyomtatott és az online sajtó helyzetéből adódó különbségek mentén (terjedelem, illusztrációk, nyelvhasználat, idézéstechika) kell összevetni a két írást, végül a szövegek alapállítását, zárógondolatait érdemes közelebbről is megvizsgálni.

Az interjúalany kiválasztása során a praktikus-szervezési szempontokon túl elsősorban a következőket célszerű végiggondolni:

- a Grunwalsky-osztályban végzetek közül kire vagyok valóban kíváncsi, kinek a személyisége érdekel, kinek a művei érintett(ek) meg leginkább;
- újságíróként milyen célközönséget kívánok megszólítani;
- az interjúra alapozó cikket hol, milyen médiafelületen szeretném (tudnám) közzélni;
- Ezen szempontok közül számomra mi a legfontosabb (mivel a kérdésekre adott válaszok nem feltétlenül „mutatnak” ugyanarra az interjúalanyra).

Információgyűjtés, tájékozódás

A feladatok megoldása részben a kulturális újságírással kapcsolatos, részben pedig filmszakmai tájékozottságot igényel.

1. feladat

Olvassa el a füzetben közölt szakmai információtartalom című összefoglalót! Dolgozza fel az anyagot, készítsen jegyzeteket a fontosabb megállapításokról!

MUNKANYAG

2. feladat

Olvassa el a következő tényfeltáró írásokat, interjúkat!

Iványi Zsófia: Filmes káosz – „Próbáljuk titokban tartani”³

Schreiber András: Milyen filmek kellenek?⁴

³ <http://www.mancs.hu/index.php?gcPage=/public/hirek/hir.php&id=22151> (2010. 10. 31)

Formanek Ferenc: Herskói hagyományok – Grunwalsky az új rendezőosztályról⁵

Készítsen az egyes interjúk, tanulmányok fontosabb megállapításokból rövid vázlatot, amely visszaadja a szöveg logikai ívét!

Iványi Zsófia: Filmes káosz – „Próbáljuk titokban tartani”

MUNKANYAG

⁴(<http://www.filmiras.hu/2008/01/14/grunwalsky-ferenc-es-lovas-balazs-a-forgatokonyvirasrol/>) (2010. 10.31)

⁵<http://magyar.film.hu/filmhu/magazin/grunwalsky-az-uj-rendezoosztalyrol-interju-szakma.html> (2010. 10.31)

Schreiber András: Milyen filmek kellenek?

MUNKANYAG

Formanek Ferenc: Herskói hagyományok – Grunwalsky az új rendezőosztályról

A rendezőkkel kapcsolatos informálódás nélkülözhetetlen része filmjeik ismerete. Ha a kérdező nem ismeri az alkotó műveit vagy legalább azok meghatározó darabjait, nem készíthet érvényes interjút.

Az interjú megszervezése, kérdéslista készítése

A szerkesztőségekben rendszerint viszonylag könnyen hozzá lehet jutni a szükséges elérési adatokhoz, de sokat segítenek az online közösségi oldalak, ahol komoly esély van arra, hogy reménybeli riportalanyainkat elérhetjük. S egyik vonalon sem jutunk előre, még mindig felhívhatjuk a Magyar Film-és Televízióművészek Szövetségét, ahol felvilágosítást kaphatunk.

A kérdéslista elkészítésénél többek között a következőket kell szem előtt tartani:

– mi az, ami a leginkább érdekes (tanulságos, meglepő) a kérdezettel kapcsolatban (pl. siker, bukás, pályára kerülés, fordulat az életpályán, stb.);

- a riportalany filmjeiről szóló nyilatkozatokban, kritikákban, beszélgetésekben mi az, ami nem hangzott el, noha fontos lenne;
- mi legyen az interjú tematikai kerete (pl. egyetlen alkotás, a filmszakmába történő beilleszkedés vagy kívülállás, a pályakezdés konfliktusai, családi háttér stb.);
- mi a véleménye az újságírónak a riportalany eddigi filmjeiről (pl. remekműnek tartja, méltatlanul agyonhallgatottnak vagy éppen indokolatlanul sokat méltatottnak látja stb.);
- ismeri-e személyesen a riportalanyt, van-e benyomása a kérdezett személyiségről (pl. könnyen megnyílik vagy éppen zárkózott ember, rutinos nyilatkozó, a sajtótájékoztatók kedvence, aki gyorsan és szellemesen riposztozik stb.).

16. ábra. Kocsis Ágnes, Gigor Attila, Mátyássy Áron és Faur Anna

17. ábra. Gigor Attila, Faur Anna, Mátyássy Áron és Kocsis Ágnes filmjének plakátjai

ÖNELLENŐRZŐ FELADATOK

1. feladat

Válaszoljon szóban a következő kérdésekre!

1. Mit értünk a szinopszis fogalma alatt, mit kell egy szinopszishoz tartalmaznia?
2. Mi a kulturális újságírás célja?
3. Miért csökkent a kulturális hagyomány megőrzésében és megújításában a napi-és hetilapok szerepe az utóbbi évtizedekben?
4. Milyen alapvető műfaji jegyei és szövegformái vannak a műkritikának?
6. Hogyan határozható a jegyzet fogalma?
7. Nevezzen meg legalább három többszemélyes interjú-formát!

2. feladat

Ellenőrizze, hogy Schreiber András Milyen filmek kellenek című írásának fontosabb megállapításából készített vázlata tartalmazza-e a következő kifejezéseket – producer; pitch fórum; szerzői film; zsáner; kuratórium; MMK; NKA; scriptdoktor! Ha nem, vagy hiányosan, abban az esetben korrigálja, egészítse ki a vázlatot!

Olvassa el Sulyok Máté Kocsis Ágnes filmrendezővel készített interjút a Filmkultúra oldalán!⁶ Elemesse az interjú logikai ívét! Fogalmazza meg néhány mondatban, honnan indul, milyen gondolati pályán halad és hova jut el az újságíró az interjú során!

26

18. ábra

This image shows a single sheet of white paper with horizontal blue ruling lines. A large, light gray watermark with the word "MUNKKAA" is oriented diagonally across the page from the bottom left towards the top right. The paper has a thin yellow border on the left side.

MEGOLDÁSOK

1. feladat

1.1. Hosszabb terjedelmű szöveg összefoglalását, kivonatát, amelyből látható a szöveg egészének nagyszerkezete is.

1.2. A nagyközönség kulturális tájékoztatása – vagyis a kulturális eseményekről, azok háttéréről, a bemutatókról, előadásokról, művekről, a szerzőkről, szereplőkről szóló informálás és bírálat.

1.3. Azért, mert a piaci feltételek között működő minőségi sajtót egyre kevésbé tartja fenn a hirdetési bevétel és az olvasó. A lapok – hogy életben maradjanak – a bulvártémák, a bulváros fogalmazásmód felé fordulnak, ez pedig nem segíti a kulturális hagyomány megőrzését és megújítását.

1.4. A kritika (műbírálat) olyan, a sajtó útján közétett szöveg, amely valamely műalkotás, művészeti jelenség vagy folyamat értékelő (bíráló) elemzését adja. A kritika része a mű bemutatása, a kritikusi vélemény megfogalmazása és a vélemény indoklása. A kritika tárgya nem az alkotói személyiség, hanem a műbírálat tárgyát képező műalkotás. Kritikai szövegforma lehet a recenzió, a széljegyzet, az esszé vagy akár tanulmány is.

1.5. A jegyzet olyan rövid, általában egyetlen hírre, eseményre, gondolatra kihegyezett, stilisztikailag és hangulatilag markánsan megfogalmazott, meditáló, magyarázó, megkérdőjelező, csattanós írást, amely mindig érzelmi töltésű. A jegyzetnél a kiindulópontként szolgáló esemény csak apropó, amelyben a szerző valamely folyamat vagy jelenség jellemző tünetét véli felfedezni. A jegyzetíró gyakran él a fikció, a novellisztikus elemek, akár a groteszk fordulatok használatával.

1.6. Többszemélyes interjú-forma például a kerekasztal-beszélgetés, a körinterjú vagy a sajtótájékoztató (de ide sorolható az osztűz-típusú interjú is).

2. feladat

A producer a filmkészítés pénzügyi feltételeit megteremtő szakember, aki az alkotómunka zavartalan lebonyolításáért is felelős. A produceri munkához gyakran hozzátartozik az eredeti irodalmi mű tulajdonjogának megvásárlása és a forgatókönyv megírása, a rendezőválasztás –, ilyenkor kreatív produceri szerepről beszélünk;

pitch fórum: a filmek finanszírozási háttéréhez kapcsolati esélyt biztosító prezentációs lehetőség, ahol egy tervet a producer és/vagy a rendező bemutat;

szerzői film: olyan filmalkotás, melynek formahasználatát a markáns személyes hang, illetve stílus, a felismerhető rendezői kézjegy jellemzi;

zsáner: a filmműfaj fogalmának szinonimája (a filmek tematikai és formahasználati szempontból jellegzetesen elkülöníthető, felismerhető csoportjai, pl. sci-fi, horror, western, stb.);

kuratórium: valamely szervezet döntéshozó testülete;

MMK: Magyar Mozgókép Közalapítvány, a filmtörvény értelmében a magyar filmkultúra állami támogatásnak felhasználását lebonyolító közhasznú szervezet;

NKA: Nemzeti Kulturális Alap, célja a nemzeti és az egyetemes kulturális értékek létrehozásának, megőrzésének, valamint hazai és határon túli terjesztésének támogatása;

scriptdoktor: a forgatókönyvíró-konzultáns vagy forgatókönyv-tanácsadó feladatának, szerepkörének újabban elterjedő megnevezése

3. feladat

Az újságíró az interjú elején a rendező filmjeinek tárgyi világáról, arról a környezetről és időszakról, az 1980-as évekről kérdez, amelyben Kocsis Ágnes gyerek majd kamaszlány volt. Vagyis – nagyon ötletesen – a filmekben látható világot köti össze az 1971-ben született rendező személyes élettörténetével. Az interjú második blokkjában következetesen halad a kérdező ezen az úton tovább, amikor Kocsis bölcsészkarai tanulmányait hozza szóba. Sulyok láthatóan készült az interjúra, a rendező stílusát, formanyelvét a képzett és tudatos alkotó munkáinak láttatja. Ugyanakkor „dolgozik” abból is, ami a beszélgetés során a rendezőtől hall, hiszen Kocsis érezhetően nem akarja magára venni a művelt filmes figuráját, aki túlzottan tudatosan dolgozna, filmtörténeti ismereteiből merítene. Voltaképpen arról szól a beszélgetés, hogy vajon egy másodlagos frissességű, tanult kismestert (úgynevezett manieristát) üdvözölhetünk-e a rendezőben, vagy egy mélyen szuverén, önálló formavilággal rendelkező művészt (erről szól a világhírű finn rendezővel, Aki Kaurismäkipal való összehasonlítás felvetése). Kocsis érti a kérdésben rejlő veszélyt, ügyesen hárítja el a feltételezést. Itt nyílik meg először, mesél. Alighanem ezen a ponton tér el a kérdező saját, előzetes kérdéslistájától, belemegy a diskurzusba és a *Friss levegő* Nyakó Juli-féle végcsénijén kapcsán újra visszakanyarodik a beszélgetés a helyszínekre, a karakterekre, vagyis a filmek hitelesség-fedezetére. És ez az interjú-zárlata egyben.

IRODALOMJEGYZÉK

FELHASZNÁLT IRODALOM

Bernáth László – Szigethy András – Cserhalmi Imre – Földes Anna – Horváth János – Farkas Zoltán: Műfajismeret, MÚOSZ Bálint György Újságíró-iskola, 1997

Szirmai Éva: A sajtóműfajok elmélete, Juhász Gyula Felsőoktatási Kiadó, 2007

Földes Anna: Az interjú, Press Publica Kiadó, 1999

AJÁNLOTT IRODALOM

Stöhr Lóránt: Mi a magyar kritika most? <http://magyar.film.hu/filmhu/magazin/mi-a-magyar-kritika-most-beszamolo-szakma.html> (2010. 11.01)

Szabó Zoltán Attila: Minőségi kritikát vár a filmszakma
<http://www.emasa.hu/print.php?id=4596> (2010. 11. 01)

A(z) 1556–06 modul 006–os szakmai tankönyvi tartalomeleme
felhasználható az alábbi szakképesítésekhez:

A szakképesítés OKJ azonosító száma:	A szakképesítés megnevezése
54 321 01 0100 52 02	Lapkiadói újságíró-szerkesztő munkatársa
54 321 01 0100 52 05	Újságíró II.
54 321 01 0010 54 03	Újságíró I.

A szakmai tankönyvi tartalomelem feldolgozásához ajánlott óraszám:
32 óra

MUNKANYAG

MUNKANYAG

A kiadvány az Új Magyarország Fejlesztési Terv
TÁMOP 2.2.1 08/1–2008–0002 „A képzés minőségének és tartalmának
fejlesztése” keretében készült.

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap
társfinanszírozásával valósul meg.

Kiadja a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet
1085 Budapest, Baross u. 52.

Telefon: (1) 210–1065, Fax: (1) 210–1063

Felelős kiadó:
Nagy László főigazgató